

Мультимедійні вправи для формування англomовної рецептивної граматичної компетенції у майбутніх учителів

У статті представлено й обґрунтовано мультимедійні вправи, що можуть бути використані у процесі формування англomовної рецептивної граматичної компетенції у майбутніх учителів. Окрім використання навчальної інформації в різних форматах, запропоновані вправи характеризуються індуктивною організацією засвоєння видо-часових форм дієслова, а також передбачають послідовне залучення аудіювання і читання у процесі опрацювання певної граматичної структури.

Ключові слова: видо-часові форми дієслова, майбутні вчителі, мультимедійні вправи, рецептивна граматична компетенція.

Плотников Е. А. Мультимедийные упражнения для формирования англomовной рецептивной грамматической компетенции будущих учителей

В статье представлены и обоснованы мультимедийные упражнения, которые могут быть использованы в процессе формирования англomовной рецептивной грамматической компетенции будущих учителей. Кроме использования учебной информации в разных форматах, предложенные упражнения характеризуются индуктивным способом организации усвоения видовременных форм глагола, а также предполагают последовательное привлечение аудирования и чтения в процессе овладения той или иной грамматической структурой.

Ключевые слова: будущие учителя, видовременные формы глагола, мультимедийные упражнения, рецептивная грамматическая компетенция.

Plotnikov Y. O. Multimedia exercises for forming receptive grammar competence of future English language teachers

The article presents and specifies a complex of multimedia exercises which can be used to form receptive grammar competence of future English language teachers. The exercises exploit the benefits of multimedia presentation of learning materials and are based on a special procedure for teaching grammar, which can be characterized by inductive learning sequence and a close combination of listening and reading.

Key words: future teachers, multimedia exercises, receptive grammar competence, tense forms.

Незважаючи на значну увагу, що приділялась і приділяється ролі й місцю граматики у процесі навчання іноземних мов, питання щодо найбільш оптимальних шляхів формування іноземної граматичної компетенції залишається відкритим. Особливо актуальною ця проблема постає у контексті комунікативних підходів до навчання іноземних мов. Так, на думку Б. ВанПаттена, надмірна увага до продукування висловлювання під час навчання граматики призводить до того, що студенти змушені використовувати граматичні структури раніше, ніж у них встановлюються правильні асоціації між формою та її значенням. Таким чином, активізуються процеси, пов'язані з доступом до внутрішньої системи мови, а не з її формуванням [1]. Між тим, формування рецептивної граматичної компетенції майбутніх учителів є досить трудомістким і затратним у плані використання навчального часу процесом. Видається доцільним перенесення діяльності, спрямованої на формування рецептивних граматичних навичок, із аудиторної до самостійної роботи, що дозволить, не залишаючи поза увагою цей, безумовно, важливий аспект іноземної граматичної компетенції, звільнити час на заняттях для роботи над продуктивною граматиною, оскільки така робота не є самоціллю, а є лише одним з компонентів набагато ширшого процесу формування комунікативної компетенції студентів.

Метою статті є запропонувати мультимедійні вправи для формування рецептивної граматичної компетенції у студентів першого курсу мовних ВНЗ.

Із широкого кола граматичних тем, необхідних для засвоєння студентами першого курсу мовних ВНЗ, ми зосередили свою увагу на видо-часових формах дієслова, з огляду на їх виключну важливість для формування іноземної граматичної компетенції студентів, значну роль відведену їм у процесі навчання першокурсників [2], а також на велику кількість помилок студентів, джерелом яких є видо-часові форми дієслова.

У процесі розробки мультимедійних вправ ми спиралися, з одного боку, на вимоги до вправ для формування іноземних мовленнєвих навичок та вмінь, запропоновані Н. К. Склярєнко [3], а з другого – на когнітивні та когнітивно-конструктивістські підходи до навчання іноземних мов, розроблені й досліджені Б. ВанПаттеном (2004), Р. Еллісом (2008), С. Німайєр (2008), К. Шапель (2003) та іншими вченими, як на підґрунті формування іноземної граматичної компетенції студентів. Суттю таких підходів є поєднання комунікативних принципів та експліцитного навчання граматики іноземної мови. Хоча експліцитне навчання не забезпечує автоматизованого і продуктивного використання мови, утім пряме пояснення, свідомий підхід та увага, звернена на лінгвістичну форму, допомагають студентам усвідомити й узагальнити отримувану ними мовну інформацію, сприяючи розумінню, а отже і засвоєнню іноземної мови.

Таким чином, за допомогою мультимедійних вправ відпрацьовується правильна інтерпретація мовного матеріалу, що, завдяки спеціальному його структуруванню, сприяє розумінню граматичної форми та її змісту. У процесі навчання використовуються завдання і вправи, які допомагають студентам інтерпретувати новий мовний матеріал, іншими словами, допомагають звертати увагу на зв'язок форми та значення і встановлювати нові зв'язки в уже наявних знаннях студентів. Подібні завдання і вправи включають матеріал для аудіювання й читання як на рівні речення, так і на рівні тексту і характеризуються:

- а) спрямованістю уваги на інтерпретацію формально-змістових зв'язків граматичного явища з орієнтацією на зміст висловлювання, із збереженням, таким чином, комунікативної спрямованості завдань;
- б) потребою лише у розумінні отриманої інформації, а не в її відтворенні.

Запропоновані нами мультимедійні вправи для формування рецептивної граматичної компетенції враховують три основні аспекти будь-якого граматичного явища, оскільки граматична структура не тільки складається з морфосинтаксичної форми, але й виражає певне значення в тому чи іншому контексті мовлення [4]. Такими аспектами є:

- 1) граматична форма;
- 2) семантика граматичної форми;
- 3) прагматичні умови, в яких вживається граматична форма.

Формальний аспект пов'язаний з морфосинтаксичним вираженням граматичної структури, семантичний – із її значенням, а у прагматичному відображається зв'язок між структурою і соціальним або дискурсивним контекстом.

Мультимедійність вправ реалізується у поданні навчальної інформації у різних форматах, як то текст, графіка (статична й динамічна), аудіо та відео. Використання кожного з цих форматів спрямоване на досягнення певної мети. Так, наприклад, анімація реалізована не тільки як допоміжні ефекти, що супроводжують виконання завдань, але й у вигляді фрагментів для розкриття відмінностей між іншомовними видо-часовими формами замість використання складних абстрактних вербальних пояснень.

Складовою частиною мультимедійних вправ є також засоби орієнтації та підтримки, наприклад, інтерактивні графіки, діаграми або глосарії (див. рис. 1).

Мультимедійний характер вправ реалізується завдяки наявності таких характеристик як гіпермедійність, інтерактивність і зворотний зв'язок.

Формування рецептивної граматичної компетенції з використанням запропонованих нами мультимедійних вправ передбачає наявність трьох основних компонентів: комп'ютера, мережі передачі інформації і, власне, самих вправ. У сукупності вони утворюють інформаційно-інструментальне мультимедійне навчальне середовище,

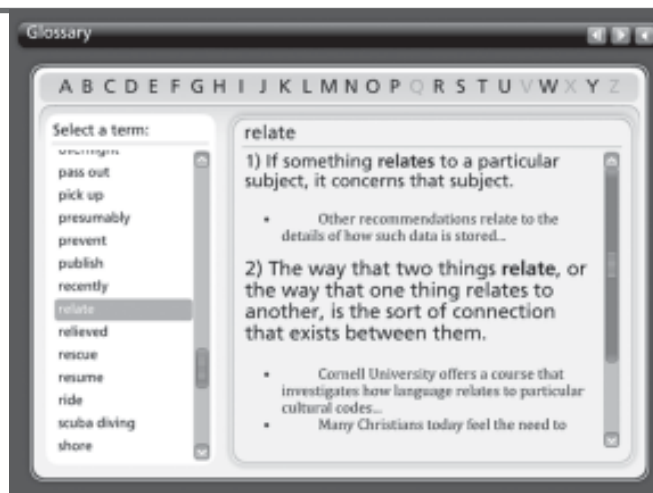


Рисунок 1. Зразок глосарію, що супроводжує мультимедійні вправи

що забезпечує навчальну діяльність студента і контроль цієї навчальної діяльності [5]. Кожна мультимедійна вправа є окремим елементом мультимедійного навчального середовища, що реалізується на базі системи дистанційної освіти, як наприклад, Moodle. Незважаючи на назву, використання подібної системи не передбачає дистанційної організації процесу навчання, проте дозволяє порівняно легко організувати й детально відслідкувати самостійну роботу студентів, забезпечивши їх навчальною інформацією в різних форматах, що досить важко зробити у звичайних умовах.

Структурно вправи поєднуються у блоки, кожен з яких спрямований на формування рецептивної граматичної компетенції в межах навчання однієї із таких видо-часових форм як *The Present Perfect*, *The Present Perfect Continuous*, *The Past Perfect*, *The Past Perfect Continuous*, *The Past Continuous*, *The Future Simple*, *The Future Continuous*, *The Future Perfect*, *The Future Perfect Continuous*, а також інших засобів вираження майбутнього часу (*going to*, *The Present Simple*, *The Present Continuous* та ін.). Робота в межах блоку вибудована навколо автентичних текстів для аудіювання та читання на основі матеріалів сайтів *BBC Learning English* [6] та *British Council* [7], які (а) спеціально відібрані у відповідності до вимог Програми [2] щодо рівня сформованості мовних і мовленнєвих компетенції студентів першого року навчання в аудіюванні і читанні (рівень B2), а також (б) загалом відповідають запропонованій Програмі [2] для першого курсу соціально-побутовій тематиці (тематичний блок «Людина»).

Навчання кожної видо-часової форми організується індуктивно: студенти працюють з мовленнєвим матеріалом (текстом для аудіювання і читання), що містить певну граматичну структуру, і шляхом аналізу намагаються зрозуміти її значення та особливості використання.

На передтекстовому етапі активізуються фонові мовні та соціокультурні знання студентів (рис. 2). Перше прослуховування/читання тексту цілком сфокусоване на сприйнятті й розумінні загальної інформації з опорою на вже відомі студентам лексичні та граматичні засоби. Подальшим кроком є звернення уваги студентів на нову

граматичну форму, її розпізнавання у сприйняттю тексту. Використовуючи отриману з тексту інформацію, студенти намагаються досягти експліцитного розуміння значення цієї граматичної структури, після чого отримують змогу порівняти власні висновки з реальними правилами. Таке розуміння підкріплюється повторним граматично орієнтованим прослуховуванням/читанням тексту і наступним вправленням з метою комплексного формування рецептивних граматичних навичок.

Усі вправи поділяються на три групи. Перша група вправ (вправи 1-2) включає вправи для формування навичок розпізнавання необхідної граматичної структури в іншомовному тексті та її можливих морфосинтаксичних варіацій. Друга група (вправи 3-4) спрямована на формування навичок виявлення змісту певної граматичної структури і встановлення формально-змістових відповідностей. Вправи третьої групи (вправи 5-7) орієнтовані на формування навичок антиципації граматичної структури з урахуванням дискурсивних, соціокультурних та інших особливостей іншомовного тексту.

Розглянемо деякі вправи детальніше на прикладі тематичного блоку *The Present Perfect Continuous*.

Вправа 1.

Мета: сформувати навички розпізнавання граматичної структури у процесі читання.

Тип вправи: некомунікативна рецептивна.

Вид вправи: сприйняття речень та виявлення наявності необхідної граматичної форми.

Завдання: Can you find the instances of the present perfect continuous in the text? Look at the following extracts from the story and click on the sentences you believe to contain this tense form.

- 1) A joint rescue effort is being carried out to find a diver missing off the coast of Guernsey.
The local man is believed to have been diving in Fermain Bay on Saturday.
The Channel Islands Air Search, the lifeboat, the Flying Christine marine ambulance and off-duty rescue staff have been called in to help.
- 2) A diver who has been missing in waters around Guernsey for two days has been named as Matthew Harvey.
The 35-year-old man was last seen near Fermain Bay on Saturday.
Although searches by air and sea have been carried out, his body has not been found. Police divers continued their hunt on Monday morning.
- 3) Members of his family said they were “very relieved” at his rescue.
His father, Dan Harvey, said: “He was able to recognise us and make a few jokes. When he saw his mother, he apologised to her for the trouble.
“This morning he was having tea and toast and talking with the nurses.”

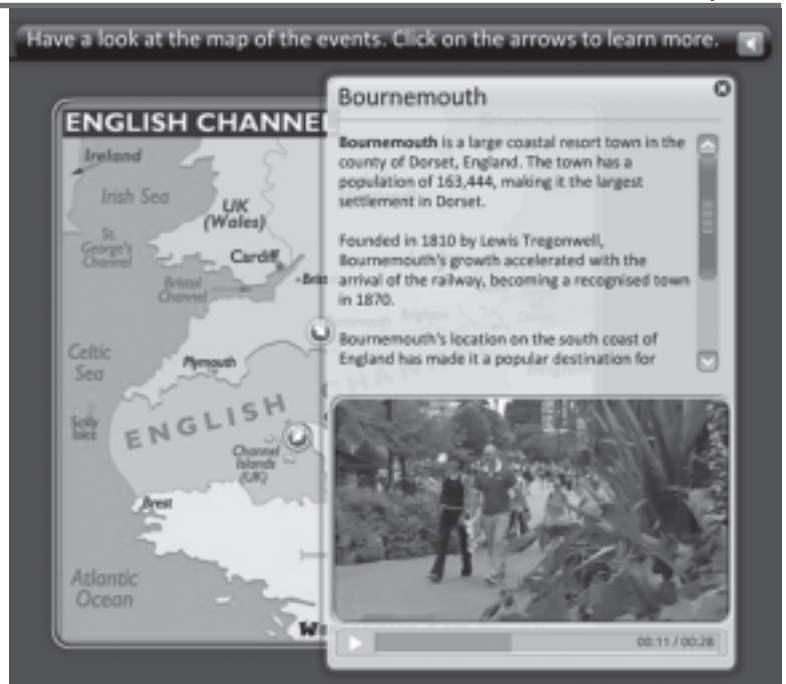


Рисунок 2. Зразок активізації соціокультурних знань студентів на передтекстовому етапі

- 4) Guernsey Museum worker Mr Harvey has been interviewed by police, but no decision has been taken on whether any action will be taken against him.
It is understood that the search operation to rescue Mr. Harvey cost at least £10,000.
- 5) Staff at a self-storage centre in Poole, Dorset, have been helping Guernsey Police with enquiries after they claimed to have seen Mr Harvey on Sunday and again on Monday. They said he came into Poole Lock and Store and left diving equipment which had not been retrieved.

Спосіб виконання: перед виконанням вправи студенти ознайомлюються з анімаційним фрагментом, що пояснює утворення необхідної видо-часової форми (в цьому випадку – *The Present Perfect Continuous*). Під час читання кожного з уривків тексту студенти повинні виявити випадки вживання цієї граматичної структури і натиснути на відповідне речення. У разі помилки студенти отримують зворотний зв'язок у вигляді пояснення утворення необхідної видо-часової форми у порівнянні з граматичною формою обраного речення. Після цього студенти повертаються до виконання завдання і можуть перейти до наступного речення/вправи лише після правильної відповіді.

Вправа 2 (рис. 3)

Мета: сформувати навички розпізнавання граматичної структури у процесі аудіювання.

Тип вправи: некомунікативна рецептивна.

Вид вправи: сприйняття речень та визначення наявності або відсутності необхідної граматичної форми, альтернативний вибір.

Завдання: Listen to the sentences from the radio programme. Decide whether the present perfect continuous is used in them.

- 1) The man went diving in a place called Fermain Bay.
- 2) A joint rescue effort is being carried out to find a diver missing off the coast of Guernsey.
- 3) The local man is believed to have been diving in Fermain Bay on Saturday.
- 4) A diver who has been missing in waters around Guernsey for two days has been named.
- 5) This report says that the body has not been found.
- 6) Everyone was expecting the worst.
- 7) A diver missing for nearly three days in waters near Guernsey is back at home after being found alive.
- 8) He returned to the island of Guernsey and got into the water where he was supposed to have been diving and then he was found.
- 9) Since that week we haven't heard any more about the diver from Guernsey.

Спосіб виконання: прослухавши речення, студенти обирають один із запропонованих варіантів – (a) yes, the present perfect continuous is used here або (b) no, there is no the present perfect continuous in this sentence. У випадку помилки студенти отримують зворотний зв'язок у вигляді аудитивного пояснення утворення необхідної видо-часової форми і повертаються до виконання завдання. Студенти можуть перейти до наступного речення/вправи лише у разі правильної відповіді.

Вправа 3.

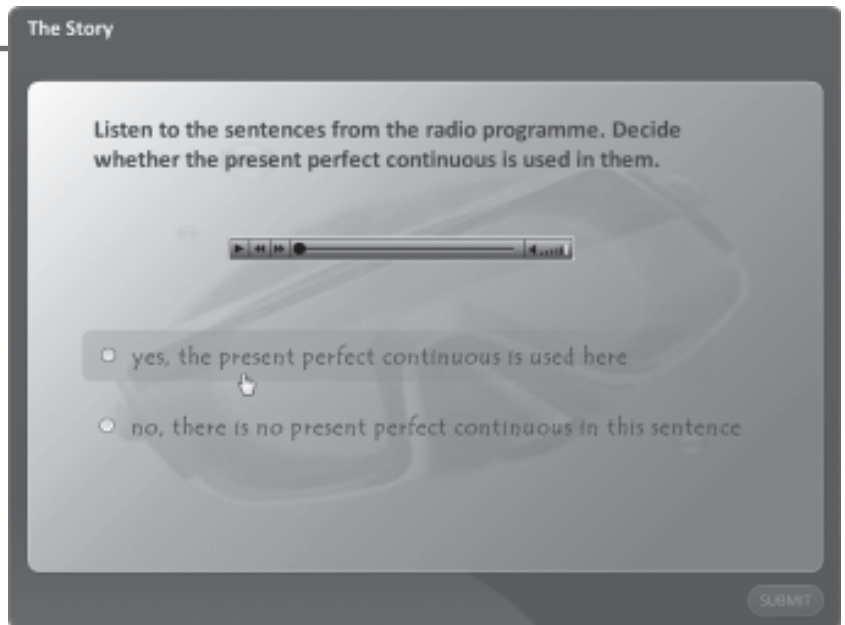
Мета: виявлення змісту нових граматичних структур.

Тип вправи: некомунікативна рецептивна.

Вид вправи: сприйняття й зіставлення речень з поясненням значення граматичної структури, множинний вибір.

Завдання: Have a look at some extracts from the text again and decide what the reporters mean using this or that tense form.

- 1) The local man is believed to have been diving in Fermain Bay on Saturday. (*правильна відповідь* – show how long something was happening)
- 2) A diver who has been missing in waters around Guernsey for two days... (activity that is still continuing)
- 3) Although searches by air and sea have been carried out, his body has not been found. (activity is complete and has consequences)
- 4) The search was stopped overnight due to bad weather conditions but was resumed at dawn. (action happened at particular time in the past)
- 5) The Channel Islands Air Search, the lifeboat, the Flying Christine marine ambulance and off-duty rescue staff have been called in to help. (activity is complete and has consequences)
- 6) Guernsey Museum worker Mr Harvey has been interviewed by police. (activity is complete and has consequences)



- 7) Staff at a self-storage centre in Poole, Dorset, have been helping Guernsey Police with enquiries after they claimed to have seen Mr. Harvey on Sunday and again on Monday. (activity that is still continuing)

Спосіб виконання: студенти обирають один із запропонованих варіантів пояснення значення граматичної структури. У випадку помилки, студенти отримують зворотний зв'язок у вигляді мультимедійного анімованого пояснення вживання видо-часової форми в кожному конкретному реченні і повертаються до виконання завдання. Студенти можуть перейти до наступного речення/вправи лише у разі правильної відповіді.

Після виконання вправи студенти отримують пояснення значення граматичної структури у вигляді правил, а також пояснення особливостей використання структури у дискурсивному контексті, у порівнянні з іншою структурою, вживання якої може викликати труднощі у студентів.

Вправа 4.

Мета: виявлення змісту нових граматичних структур у порівнянні з уже відомою структурою.

Тип вправи: некомунікативна рецептивна.

Вид вправи: сприйняття й зіставлення речень з поясненням значення граматичної структури.

Завдання: Match each sentence (A and B) in the pairs below with its meaning.

Example:

- A. I've read the book you lent me on physics.
- B. I've been reading the book you lent me on physics.
 1. I've finished the book (*правильна відповідь* – A)
 2. I'm still reading the book (B)
- 1) A. RNLI gives **personal first aid kit** to its lifeguards.
- B. RNLI has been giving **personal first aid kit** to its lifeguards.
 1. This is the company's usual policy. It's unlikely to change. (A)
 2. This isn't the company's usual policy. It may change. (B)

- 2) A. The local man has been diving in the port.
B. The local man has dived in the port.
1. The remains of an ancient ship are found. (B)
2. The man is still looking for the remains of an ancient ship. (A)
- 3) A. The staff of the company have been helping police with enquiries.
The staff of the company have helped police with enquiries.
1. They've already told what they knew.
2. They haven't yet told what they knew
- 4) A. RNLI has placed some adverts in the local newspaper.
B. RNLI has been placing some adverts in the local newspaper.
1. It was a one-time fundraising campaign. (A)
2. This is a continuity fundraising campaign. (B)...

Спосіб виконання: аналогічний вправі 3 з тією відмінністю, що студенти мають не тільки обрати правильне пояснення значення граматичної структури, але й зіставити його з відповідним реченням.

Наступним кроком є повторне опрацювання навчального тексту зі зверненням уваги на його граматичний складник, у цьому випадку – видо-часові форми дієслова. Попередньо створюється комунікативна ситуація: *You've just graduated from the university and are looking forward to getting a job of an editor in a local radio station. You decided to apply for this job as soon as you noticed an advertisement in the evening newspaper. The chief editor wants to interview you and check whether you have the necessary skills for the job. Answer his questions.*

Студенти відповідають на запитання уявного роботодавця (*Where did you hear about this opportunity? Which of the following areas have you a passion and preference to work within? What is your current level of work experience?* і т. п.), що подані у вигляді мультимедійної комп'ютерної симуляції і, для «підтвердження власної кваліфікації», отримують завдання, пов'язані з редагуванням тексту радіопрограми.

Вправа 5.

Мета: формування навичок антиципації граматичної структури на основі характеру висловлювання, його контексту і мети мовця.

Тип вправи: умовно-комунікативна рецептивна.

Вид вправи: заповнення пропусків у тексті з використанням необхідної граматичної структури.

Завдання: The chief editor has proposed a test for you, in which you have to show your grammar skills. Fortunately, you have some idea about the story. So, do your best to fill in the gaps in the text suggested.

...Friday, 8 September

'Missing' diver took ferry to UK

A diver whose disappearance sparked a major three-day search off Guernsey had actually been on a ferry trip to the UK, police _____ (*have revealed/have been revealing/is going to reveal*).

Matthew Harvey, 35, went missing from Fermain Bay on Saturday and was picked up by a yacht nearby on Monday.

His claim to _____ (*have been knocking/have been knocked/being knocked*) unconscious and stranded on rocks for two nights was widely reported.

Police said he had possibly been in the Dorset area while he _____ (*was missing/has been missing/is missing*). Mr. Harvey was unavailable for comment.

Chief Inspector Ruari Hardy of Guernsey Police told the BBC that Mr. Harvey _____ (*was getting/got/has got*) on a ferry on Saturday lunchtime and returned on Monday evening, about an hour and a half before he was found by a yacht crew in the sea off Fermain Bay.

He said: "A member of the public contacted us and we were then able to establish that he had been in the UK and we were able to track his movements."

Guernsey Museum worker Mr Harvey _____ (*has been/was/is being*) interviewed by police, but no decision _____ (*has been taken/was taken/will be taken*) on whether any action will be taken against him...

Спосіб виконання: Студенти повторно прослуховують/читають текст і заповнюють пропуски в ньому, обираючи один із запропонованих варіантів граматичного оформлення висловлювання. Якщо для заповнення пропуску в тексті обрано неправильний варіант, студенти отримують безпосередній зворотний зв'язок з анімованим поясненням конкретної мовленнєвої ситуації разом з правилами вживання і можливість виконати завдання повторно.

Вправа 6.

Мета: формування навичок антиципації граматичної структури на основі характеру висловлювання, його контексту і мети мовця.

Тип вправи: умовно-комунікативна рецептивна.

Вид вправи: завершення речень з використанням темпоральних маркерів, що вказують на необхідність вживання тієї чи іншої граматичної форми, альтернативний вибір.

Завдання: The chief editor now wants you to choose the best endings for the sentences given.

1. The local man is believed to have been diving in Fermain Bay... (on Saturday/at 09⁰⁰ on Saturday).
2. Have you seen him? They have been looking for him... (for the whole day/in the morning).
3. A diver has been missing in waters around Guernsey... (for two days/on Monday morning).
4. He has always enjoyed diving... (ever since he was very young/from May till September).
5. Police has talked to him... (every day this week/a few minutes ago).
6. He spent two days in Dorset... (while people were searching for him/since Friday).
7. We haven't heard any more about the diver from Guernsey... (since that week/the following day).

Спосіб виконання: У вправі поєднано два види мовленнєвої діяльності: читання та аудіювання. Студенти

читають/прослуховують оригінальні або дещо модифіковані речення з основного тексту (у тій послідовності, в якій вони з'являються в тексті) та обирають потрібний варіант їх завершення із запропонованих. У разі успішного вибору студенти отримують позитивний зворотний зв'язок і читають/прослуховують речення повністю. У випадку помилки разом з поясненням студенти повторно ознайомлюються з відповідним фрагментом тексту і повертаються до виконання завдання (рис. 4). Студенти можуть перейти до наступного речення/вправи лише у разі правильної відповіді.

Вправа 7.

Мета: формування навичок антиципації граматичної структури на основі характеру висловлювання, його контексту і мети мовця.

Тип вправи: умовно-комунікативна рецептивно-репродуктивна.

Вид вправи: виправлення помилок у тексті.

Завдання: The last assignment consists in correcting mistakes and this, by the way, will be the main part of your job as an editor. Only after this task the authorities will be able to say whether you can work for the radio station.

...Monday, 4 September

Diver named as search continues

A diver who *have (has)* been missing in waters around Guernsey for two days has *being (been)* named as Matthew Harvey.

The 35-year-old man is believed to *have dived (have been diving)* in Fermain Bay on Saturday.

Although searches by air and sea *has (have)* been carried out, his body has not been *found (found)*. Police divers *has been continuing (continued)* their hunt on Monday morning.

The Channel Islands Air Search, the lifeboat, the Flying Christine marine ambulance and off-duty rescue staff have also been involved in the hunt...

Спосіб виконання: після читання тексту студенти, використовуючи спеціальні поля у правій частині екрана, вказують на наявність або відсутність помилки у відповідному рядку тексту. Відсутність помилки вказується за допомогою спеціальної позначки, а наявні помилки повинні бути виправлені шляхом введення студентами правильного варіанта.

Таким чином, ми розглянули комплекс мультимедійних вправ для формування англомовної рецептивної граматичної компетенції майбутніх учителів. Запропоновані вправи базуються на особливій послідовності виконання завдань. Така послідовність передбачає поетапне звернення уваги на різні аспекти певного граматичного явища під час опрацювання студентами цілісного за змістом, проте поданого у різних форматах навчального тексту. При цьому у

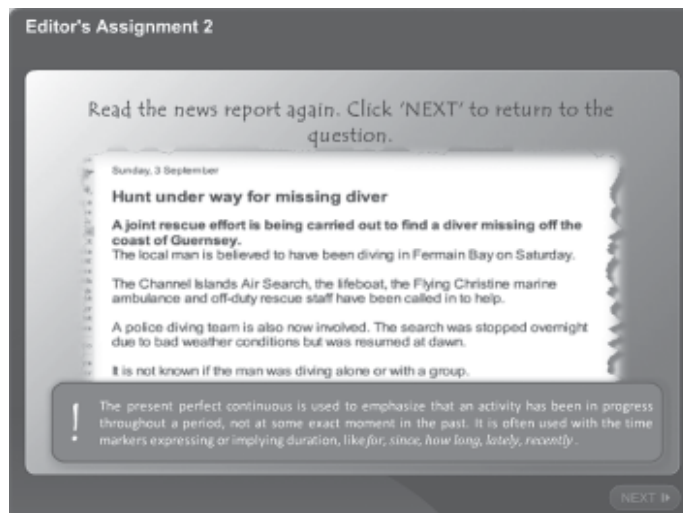


Рисунок 4. Зразок реалізації зворотного зв'язку в мультимедійних вправах

вправах тісно поєднуються різноманітні види роботи з аудіювання і читання, що разом із залученням мультимедійних можливостей комп'ютерних навчальних засобів дозволяє помітно підвищити ефективність формування іншомовної рецептивної граматичної компетенції студентів.

У процесі експериментального навчання було підтверджено ефективність запропонованих вправ для студентів першого курсу мовних ВНЗ.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. VanPatten B. Input processing in SLA/ Bill VanPatten // Processing instruction: theory, research, and commentary [edited by Bill VanPatten]. – Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, 2004. – P. 26–27.
2. Програма з англійської мови для університетів / інститутів (п'ятирічний курс навчання) : Проект / Колектив авт.: С. Ю. Ніколаєва, М. І. Соловей (керівники), Ю. В. Головач та ін. – Вінниця : Нова Книга, 2001. – С. 52–54.
3. Скляренко Н. К. Сучасні вимоги до вправ для формування іншомовних мовленнєвих навичок і вмінь / Н. К. Скляренко // Іноземні мови. – 1999. – №3. – С. 3–7.
4. Larsen-Freeman D. Teaching grammar / Diane Larsen-Freeman // Teaching English as a second or foreign language [Marianne Celce-Murcia, editor]. – 3rd ed. – Boston: Heinle & Heinle, 2001. – P. 252.
5. Попов Н.С. Методика разработки мультимедийных учебных пособий: Монография / Н.С. Попов, Р.П. Мильруд, Л.Н. Чуксина. – М.: Изд-во Машиностроение-1, 2002. – С. 10.
6. BBC Learning English [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bbc.co.uk/worldservice/learningenglish/>
7. British Council. LearnEnglish podcasts [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.britishcouncil.org/learnenglish-podcasts.htm>

Отримано 17.08.10